

Aborttikiista ja USA:n rajaturvallisuus

Abortti ja rajaturvallisuus ovat Yhdysvaltojen poliittisten kiistojen keskiössä. Siinä missä republikaanit kampanjoivat maahanmuuton tiukennuksilla, demokraatit panostavat aborttikysymykseen äänestäjiä motivoidessaan.

Yhdysvaltain korkein oikeus kumosi kansallisen aborttioikeuden vuonna 2022. Enemmistön mielipiteen kirjoittanut tuomari Samuel Alito enteili, että päätäntävällän siirtäminen osavaltioille "laskisi lämpötilaa" asian ympärillä. On käynyt toisin, sillä kaksi vuotta päätöksen jälkeen aborttilainsäädäntö on kiistellympi ja sekavampi kuin koskaan.

Republikaanien johdolla useat osavaltiot ovat rajoittaneet jyrkästikin aborttioikeutta. Lukuisat mielipidemittaukset kuitenkin osoittavat, että selvä enemmistö kansalaisista on aborttioikeuden puolella. Tämä ristiriita tar-

koittaa sitä, että abortti on kannatusvaikeuksissa kipuilevan presidentti Joe Bidenin yksi vahvimista teemoista marraskuun vaaleissa.

Toinen tärkeäksi noussut poliittinen kysymys on maahanmuutto, jonka suhteen republikaanit ovat vahvemmassa asemassa. Kahden viime vuoden aikana Yhdysvaltain etelärajan on ylittänyt ennätysmäärä siirtolaisia. Äänestäjien keskuudessa rajaturvallisuus on herättänyt huolta laajemmin, sillä siirtolaisten määrä on kasvanut myös kaupungeissa ympäri maata. Odotetusti entinen presidentti Donald Trump on ottanut maahanmuuton yhdeksi vaalikampanjansa kärkiteemaksi. Rajaturvallisuuden merkityksestä kertoo paljon se, että Trump ja presidentti Joe Biden vierailivat hiljattain samanaikaisesti Yhdysvaltain etelärajalla Texasin osavaltiossa.

Rajakiistassa katseet kohdistuvat Texasiin

Texas on republikaanien vahva tukialue ja monella tapaa ääriesimerkki niistä ristiriidoista, jotka tarjoavat sytykkeitä molempien puolueiden kampanjoihin. Texasissa nähtiin esinäytös tulevalle, kun Trump kritisoi kovin sanoin nykyistä maahanmuuttopolitiikkaa. Linjaus oli jopa aiempaa tiukempi ja sen voi kiteyttää muutamaan termiin. Trumpin puheessa maahanmuutto vertautuu invaasioon ja rajatilanne muistuttaa sotilaallista operaatiota. Lisäksi Trump on luvannut, että presidenttinä hän toteuttaisi maan historian laajimman maastakarkotusoperaation. Suunnitelmiin kuuluvat esimerkiksi rajaturvallisuuden resurssien ja rajavalvonnan militarisoinnin kasvattaminen sekä karkotusleirien rakentaminen.

Trump pyrkii jyrkän maahanmuuttovastaisilla puheilla vetoamaan ydinkanattajakuntaan. Kritiikin vaikutus on kuitenkin laajempi. Presidentti Biden on esimerkiksi jatkanut useita Trumpin kauden maahanmuuttokäytäntöjä. Myös Bidenin pitkään odotettu rajaturvallisuutta uudistava lakipaketti piti sisällään useita myönnytyksiä republikaaneille. Tästä huolimatta enemmistö kongressin republikaaneista ilmoitti vastustavansa esitystä, sillä Trump ei sitä hyväksynyt ja kehotti republikaaneja kaatamaan uudistuksen. Vaa-

lien kannalta on nimittäin Trumpille eduksi, että rajaturvallisuuteen ei tule ratkaisua ennen vaaleja.

Vahvaa taustatukea Trumpin kampanjalle on antanut Texasin republikaani-kubernööri Greg Abbott. Kuvernöörin määräyksestä kymmeniä tuhansia siirtolaisia on lähetetty linja-autoilla New Yorkin, Chicagon ja Washington, D.C.:n kaltaisiin pohjoisen kaupunkeihin. Abbottin toiminta entisestään korostaa maahanmuuton merkitystä demokraattien tukialueilla.

Ensinnäkin siirtolaisten määränpää on usein niin kutsuttu "turvapaikkakaupunki". Termi viittaa tietyn kaupungin tai muun yhteisön linjaukseen, jonka tavoitteena on turvata siirtolaisten oikeuksia esimerkiksi rajoittamalla yhteistyötä maahanmuuttoviranomaisten kanssa. Toinen olennainen tärkeä tekijä on se, että siirtolaisia vastaanottavien kaupunkien resurssit joutuvat tiukoille, mikä helposti johtaa myös äänestäjien asenteiden kiristymiseen.

Aborttikysymyksessä demokraatit etulyöntiasemassa

Monessa mielessä käänteinen ilmiö nykyiselle maahanmuuttopolitiikalle on aborttikiista. Demokraatit hyödyntävät vaalikampanjassa tiukkojen aborttikieltojen epäsuosiota. Esimerkiksi Texasin osavaltiossa astui voimaan abortin täyskielto heti korkeimman oikeuden päätöksen jälkeen. Kielto on jo johtanut tilanteisiin, joissa raskaana olevat naiset ovat terveyttä uhaten joutuneet matkustamaan pois Texasista hankkimaan abortin.

Taustalta paljastuu vielä laajempi ilmiö. Vuonna 2021 osavaltiossa säädettiin myös *SB 8* -asetus, joka kieltää abortin kuuden viikon jälkeen. Lain uusi käytäntö on kansalaisvalvonta, jossa kuka tahansa voi haastaa oikeuteen abortin avustamisessa epäillyn henkilön.

Texasissa toimivat abortinvastaiset järjestöt ovat myös pyrkineet luomaan mekanismeja, jotka vaikeuttavat aborttia harkitsevien naisten matkustamista toiseen osavaltioon. Useassa Texasin kaupungissa ja piirikunnassa

on säädetty asetus, joka kieltää kyseisellä alueella tapahtuvan matkustamisen aborttia varten. Abortin vastustajat kutsuvat alueita "syntymättömien turvapaikkakaupungeiksi". Nimitys onkin kopioitu suoraan siirtolaisten oikeuksia puolustavasta "turvapaikkakaupunki"-linjauksesta. Osansa aborttirajoitusten epäsuosioon ja lainsäädännön sekavaan tilaan tuovat juuri tällaiset ääriesimerkit. Viime aikoina tämä seikka on tiedostettu joidenkin republikaanien taholta, mikä on aiheuttanut kiistaa puolueen sisällä.

Arizona vaa'an-kieliosavaltiona

Puolueiden vaalikampanjat keskittyvät vaa'an-kieliosavaltioihin. Yksi näistä on Arizona, jossa Biden voitti viimeksi hyvin niukalla erolla. Arizona on myös rajalla sijaitseva osavaltio, jonne on Texasin tavoin saapunut ennätysmäärä siirtolaisia. Arizonassa rajatilanne on yksi tärkeimmistä äänestäjiä motivoivista kysymyksistä, mutta viime viikkoina aborttikiista on herättänyt erityistä keskustelua.

Huhtikuun alkupuolella Arizonan korkein oikeus päätti, että osavaltio voi palauttaa vuodelta 1864 peräisin olevan aborttikiellon. Vaikka lain toimeenpanon suhteen on vielä epäselvyyksiä, käytännössä se johtaa aborttiklinikoiden sulkemiseen ja yleisemmin vaikeuttaa naisten terveydenhuoltoa. Myös vaalien kannalta päätös on merkittävä, sillä mielipidemittausten mukaan enemmistö osavaltion asukkaista vastustaa aborttioikeuden rajoituksia.

Osavaltion äänestäjät mahdollisesti päättävät aborttioikeudesta syksyn vaaleissa, mikäli asia tulee osaksi äänestyslipuketta. Demokraatit kampanjoivat sen puolesta, että äänestäjät voivat suoraan päättää aborttioikeudesta. Republikaanit pyrkivät taas viimeiseen asti välttämään kansanäänestystä. Seitsemän osavaltiota on järjestänyt vastaavan kansanäänestyksen. Niistä käy ilmi aborttirajoitusten epäsuosio, sillä abortin kannattajat ovat voittaneet jokaisen äänestyksen selvällä marginaalilla – myös republi-

kaanien tukialueilla.

Vaikka aborttilainsäädäntö ja rajaturvallisuus ovat monimutkaisia kysymyksiä, kummankin puolueen vaalistrategia näiden suhteen on kirkas. Republikaanit pyrkivät minimoimaan aborttirajoitusten epäsuosion aiheuttaman vahingon, kun taas maahanmuuttokysymyksessä tilanne on päinvastoin.

***

Niko Heikkilä on tutkijatohtori Turun yliopiston Pohjois-Amerikan tutkimuksen John Morton -keskuksessa. Heikkilä työskentelee Suomen Akatemian rahoittamassa REPRO-hankkeessa, jossa hän tutkii abortinvastaista liikettä Texasissa. Hän on erikoistunut yhteiskunnallisten liikkeiden historiaan Yhdysvalloissa.